

Översyn av nämndens fritidsverksamheter för unga

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
2. Syfte	6
3. Metod	6
Enkätundersökning	6
Dokumentstudier	6
Intervjuer med andra stadsdelsförvaltningar	7
4. Beskrivning av nämndens fritidsverksamheter för unga	7
4.1 Humlanhuset	7
<i>Besökare</i>	7
<i>Ekonomi</i>	8
<i>Verksamhetens innehåll</i>	8
<i>Lili</i>	9
a. Ungdomsparken	9
<i>Övrig utomhusmiljö omkring Humlanhuset</i>	10
b. Hjorthagens ungdomsgård	10
<i>Besökare</i>	10
<i>Ekonomi</i>	10
<i>Verksamhetens innehåll</i>	10
<i>Lovverksamhet</i>	11
<i>Marknadsföring</i>	11
5. Analys	11
Enkätundersökning	11
<i>Respondenterna</i>	11
<i>Kännedom om Humlanhuset</i>	11
<i>Besök på Humlanhuset</i>	12
<i>Ungdomars övriga fritid</i>	13
<i>Önskemål om förbättringar</i>	13
<i>Sammanfattning</i>	13
Dokumentstudier	14
<i>Jämlig fritid, bättre framtid – om unga stockholmares fritidsvillkor</i>	14
<i>Genussmart såklart!</i>	16
<i>KTH Arkitektur</i>	18

Erfarenheter från andra stadsdelsförvaltningar.....	19
6. Slutsatser och förslag.....	20
a. Förslag för förändrat verksamhetsinnehåll.....	20
<i>Utökat aktivitetsutbud:.....</i>	<i>20</i>
<i>Personal:.....</i>	<i>22</i>
<i>Lokalmässiga förändringar:.....</i>	<i>22</i>
<i>Nå prioriterade målgrupper:.....</i>	<i>23</i>
b. Förslag för ökad kännedom.....	24
c. Samutnyttjande av lokaler.....	25
7. Avslutande reflektion.....	26

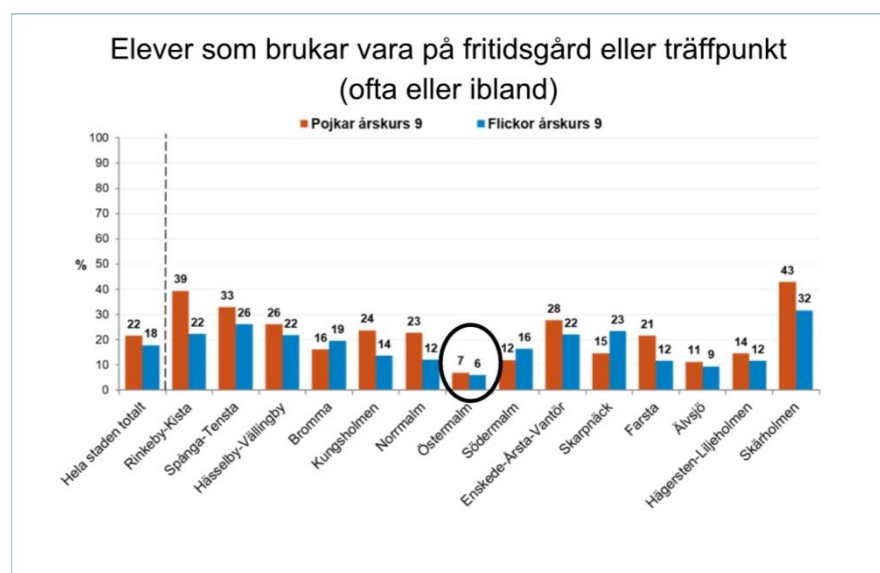
1. Bakgrund

I nämndens verksamhetsplan 2019 fick förvaltningen i uppdrag att göra en ”Översyn av nämndens fritidsverksamheter för unga, med avseende på kännedom, verksamheternas innehåll samt möjligheten att samutnyttja lokalerna med andra verksamheter”.

I Stockholmsenkäten får ungdomar i årskurs nio och år två på gymnasiet svara på frågor uppdelade i olika områden. Ett av områdena som berörs är ungdomarnas fritid. Nedan visas stadens resultat från undersökningen 2018. På Östermalm svarade totalt 270 ungdomar i årskurs nio på enkäten, och 195 ungdomar i år två på gymnasiet.

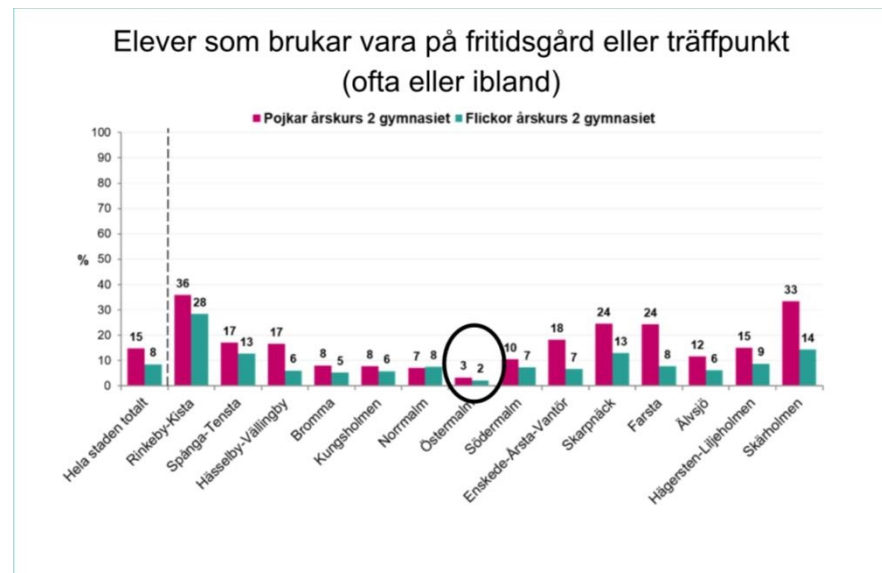
Östermalm är det stadsdelsområde inom Stockholms stad där lägst andel ungdomar uppger att de brukar vara på en fritidsgård eller träffpunkt ofta eller ibland, såväl i årskurs nio som år två på gymnasiet. Andelen minskar något med stigande ålder och generellt över staden uppger fler pojkar än flickor att de brukar vara på en fritidsgård eller träffpunkt.

Diagram 1: Andelen elever som brukar vara på fritidsgård eller träffpunkt, årskurs 9.

Stockholmsenkäten 2018

Diagram 2: Andelen elever som brukar vara på fritidsgård eller träffpunkt, årskurs 2 gymnasiet.

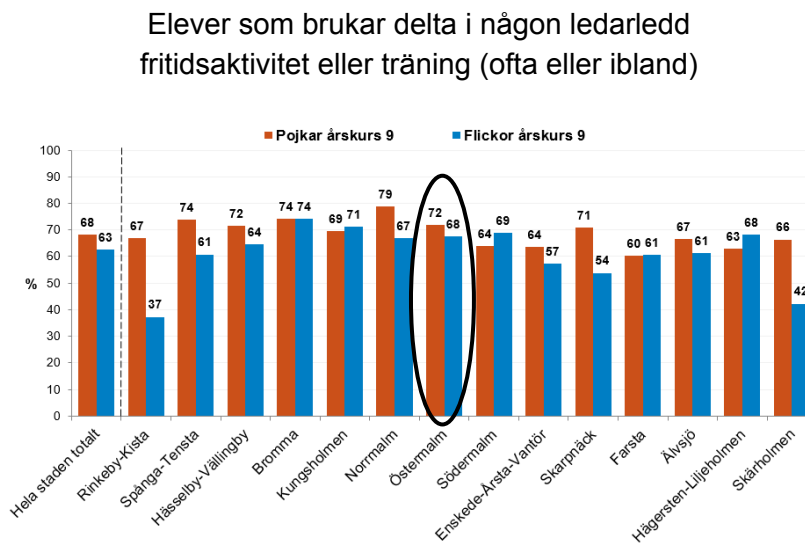
Stockholmsenkäten 2018

I rapporten *Jämlig fritid, bättre framtid – om unga stockholmares fritidsvillkor* från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm (2017) konstateras bland annat att en generell tendens är att barn och unga från socioekonomiskt svagare förhållanden i större utsträckning besöker öppna fritidsverksamheter som till exempel fritidsgårdar och bibliotek, än de från socioekonomiskt starkare förhållanden. Barn och unga från socioekonomiskt starka förhållanden deltar enligt rapporten i större utsträckning i idrottsföreningar och kulturskola. Det kan till viss del förklara varför det på Östermalm, som är ett av de socioekonomiskt starkaste områdena i staden, är färre ungdomar som uppger att de besöker en fritidsgård än vad det är i områden som är socioekonomiskt svagare. Övriga innerstadsdelar, vars socioekonomiska förhållanden liknar de på Östermalm, har dock enligt Stockholmsenkäten högre andel ungdomar som uppger att de brukar besöka en fritidsgård än vad Östermalm har.

I Stockholmsenkäten får eleverna även svara på om de brukar delta i någon ledarledd fritidsaktivitet eller träning. Resultatet kan ge en fingervisning om huruvida Östermalms unga deltar i föreningsliv. I jämförelse med snittet i staden är det något fler ungdomar från Östermalm som uppger att de ofta eller ibland brukar delta i ledarledda fritidsaktiviteter eller träningar, dock är det ingen anmärkningsvärd skillnad. Ingen markant skillnad märks heller i jämförelse med övriga innerstadsdelar. Generellt över staden är det

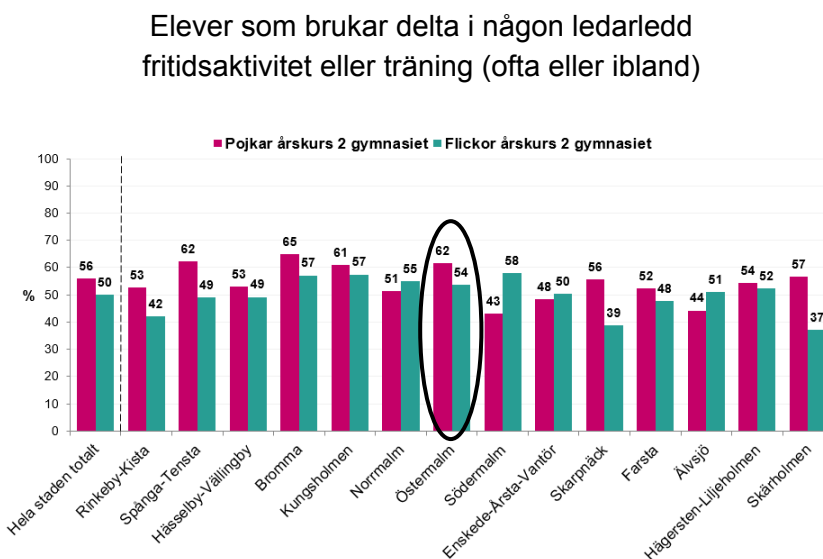
fler pojkar än flickor som uppger att de brukar delta i ledarledda fritidsaktiviteter eller träningar.

Diagram 3: Andelen elever som brukar delta i någon ledarledd fritidsaktivitet eller träning, årskurs 9.

Stockholmsenkäten 2018

Diagram 4: Andelen elever som brukar delta i någon ledarledd fritidsaktivitet eller träning, årskurs 2 gymnasiet.

Stockholmsenkäten 2018

Sammantaget ger det skäl till att undersöka om det finns andra faktorer som kan förklara och påverka benägenheten att besöka fritidsverksamheterna på Östermalm.

2. Syfte

Nämnden har en egen fritidsverksamhet för ungdomar, Humlanhuset. Därtill finansierar nämnden Hjorthagens ungdomsgård, som drivs av en ideell förening. Översynen ska utreda hur nämndens fritidsverksamheter för unga kan utvecklas i syfte att anpassa verksamheten efter ungas levnadsmönster och behov. Översynen syftar även till att ge förslag om hur verksamheterna kan göras kända för att nå fler unga inom olika målgrupper, samt till att undersöka om verksamhetslokalerna bättre kan samutnyttjas med andra verksamheter. Störst fokus läggs i översynen på Humlanhuset, som är den fritidsgårdsverksamhet som nämnden driver i egen regi.

3. Metod

Inom ramen för översynen har förvaltningen genomfört en egen enkätundersökning, genomfört intervjuer med personal på Humlanhuset och chefer för motsvarande verksamheter i fyra andra stadsdelsförvaltningar, samt genomfört dokumentstudier.

Enkätundersökning

Förvaltningen har genomfört en enkätundersökning där 90 elever i årskurs åtta i Engelbrektskolan och Carlssons skola har fått svara på frågor om sin kännedom om Humlanhuset, vad de gör på sin fritid samt vilka önskemål de har om verksamhetsinnehåll på Humlanhuset.¹ Ungdomsrådet har involverats och gett medskick till frågorna i enkätundersökningen.

Dokumentstudier

Förvaltningen beaktat rapporten *Jämlig fritid, bättre framtid – om unga stockholmars fritidsvillkor* från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm (2017), metodboken *Genussmart såklart!* från Kalmar kommun (2014) samt den rapport som en grupp

---

¹ Med anledning av det relativt låga antalet svarande, i förhållande till antalet ungdomar på Östermalm, går det inte att dra några säkra slutsatser om vad ungdomar på Östermalm tycker. Däremot kan undersökningen ge en indikation om ungdomarnas kännedom om, uppfattning av, och önskemål för Humlanhuset. Det i sig kan ses som en grund för att kunna göra ytterligare fördjupningar och till att ringa in var utvecklingsområden finns.

masterstudenter från KTH Arkitektur tagit fram specifikt för Humlanhuset (2019). Därtill har förvaltningen beaktat Stockholmsenkäten.

Intervjuer med andra stadsdelsförvaltningar

Förvaltningen har under översynen samtalat med representanter som arbetar i andra stadsdelsförvaltningar. Representanterna har varit personer med ansvar för fritidsverksamhetsområdet. Stadsdelsförvaltningarna som kontaktats är Kungsholmen, Norrmalm, Hägersten-Liljeholmen och Spånga-Tensta. Samtalens fokus har varit att få en övergripande beskrivning av deras arbete inom fritidsverksamhetsområdet vad gäller verksamhetens innehåll, marknadsföring och samutnyttjande av lokaler.

4. Beskrivning av nämndens fritidsverksamheter för unga

I detta avsnitt beskrivs de fritidsverksamheter för unga som nämnden driver och finansierar. Störst fokus läggs på Humlanhuset som är den fritidsgårdsverksamhet som nämnden driver i egen regi.

4.1 Humlanhuset

Humlanhuset tillhör socialtjänstavdelningens preventionsenhet, vilket också fältassistenter, ungdomsmottagningen, preventionssamordnare, tillsynshandläggare och feriejobbshandläggare gör. Humlanhusets ungdomsgård är en fritidsverksamhet som riktar sig till ungdomar i åldern 13-19 år. Verksamheten ligger i Humlegårdens nordvästra del intill Engelbrektsgatan och har öppet fem dagar i veckan, tisdag till lördag. Tisdag, onsdag, torsdag är verksamheten öppen klockan 15-21 och fredag och lördag klockan 14-22. I verksamheten finns tre heltidsanställda samt två timanställda. Ytterligare en fritidsledare håller på att rekryteras.

Besökare

Personalen för statistik över antal besökare i verksamheten varje kväll. På tisdagar och onsdagar är det generellt något färre besökare medan det på fredagar och lördagar brukar vara fler. De flesta besökarna är i åldrarna 14-17 år, men vissa 19-åringar brukar komma till Humlanhuset för att använda musikstudion. De flesta som besöker Humlanhuset är enligt personalen återkommande besökare.

Under 2019 har Humlanhuset haft öppet 210 kvällar med totalt 3827 besök, varav 78 procent pojkar och 22 procent flickor.

Verksamheten har under 2019 ökat andelen besök med 13 procent, i jämförelse med 2018.

Ekonomi

Den totala kostnaden för att driva Humlanhuset 2019 var 2 194 000 kronor. De största utgifterna var personalkostnader (löner, personalförsäkringar med mera), och lokalkostnader såsom hyra och drift (el, städning med mera).

Verksamhetens innehåll

Ungdomarna som besöker Humlanhuset har möjlighet att kostnadsfritt nyttja lokalens många olika funktioner och möjligheter till aktivitet. På entréplan finns ett kök med tillhörande café-del där fika och lättare mat finns till försäljning, samt soffor, stolar och bord att sitta vid. På detta plan finns även ett rum med en projektor och sittplatser där möjlighet finns till att exempelvis titta på film eller spela tv-spel. I samma rum finns även datorer som används för datorspel.

På källarplan finns ett dansgolv med tillhörande spegelvägg, en musikstudio med DJ-utrustning samt ett skaparrum med möjlighet att använda screentrycksutrustning. Besökarna som kommer till Humlanhuset har möjlighet att kostnadsfritt också nyttja alla dessa rum och dess funktionaliteter. Källarplan nås via trappor från entréplan alternativt via en asfalterad ramp utifrån parken.

I verksamheten finns även möjlighet att sy, snickra, meka, spela spel, pingis, biljard eller bara ta det lugnt. Vilka aktiviteter som genomförs varierar beroende på besökarnas önskemål och intressen.

Återkommande aktiviteter

Humlanhuset har två planerade aktiviteter som erbjuds varje vecka, ”torsdagsfika” och ”pastafredag”. Vid dessa tillfällen finns möjlighet för besökarna att hjälpa till i köket och att sitta ner tillsammans och äta.

Under hösten 2019 har Humlanhusets personal även startat med lördagsbio, det vill säga att personal följer med, och bekostar, ett biobesök med en grupp ungdomar en lördag i månaden.

Utifrån Stockholms stads idrottspolitiska program ansvarar stadsdelsnämnderna för att stimulera till fysisk aktivitet bland ungdomar. Sedan några år tillbaka samarbetar preventionsenheten med kickboxningsklubben Kalvhagen-Sthlm. Tillsammans med en fältassistent erbjuds varje vecka ungdomsträning på Kalvhagen i

Vasastan. Intresset att delta brukar vara stort och de flesta som deltar i ungdomsträningen är tjejer.

Lili

Tillsammans med Kungsholmens stadsdelsnämnd har en nytt ”HBTQ+-häng” för ungdomar startats under hösten 2019. Hänget kallas för Lili och riktar sig till ungdomar som identifierar sig som annat än CIS-personer eller har en annan sexuell läggning än heterosexuell. Verksamheten har under hösten haft öppet varannan torsdag på Kungsholmen och bemannats av fältassistenter från Kungsholmen tillsammans med en fritidsledare ur personalen på Humlanhuset. Under våren 2020 kommer uppdraget utökas och planeras bättre för att inte krocka med andra HBTQ+-häng i staden. Ett led i detta är att hänget flyttas till Humlanhuset på måndagar, som då annars står outnyttjat.

Lovverksamhet

Under skolloven brukar Humlanhusets öppettider förändras. Då är verksamheten öppen tidigare på dagen för att, utifrån verksamhetens bedömning, bättre anpassa sig till målgruppens behov och levnadsmönster. Då brukar också andra typer av aktiviteter erbjudas, såsom att kostnadsfritt åka och bowla eller besöka Gröna Lund. Personalens erfarenhet är att denna typ av aktiviteter lockar andra besökare än de som vanligtvis brukar besöka Humlanhusets verksamhet. Erfarenheten är vidare att aktiviteter som innebär att åka iväg, i högre grad lockar flickor än vad den ordinarie verksamheten vanligtvis gör.

Marknadsföring

Humlanhuset marknadsför sig på följande sätt:

- Instagram (@humlanhuset)
- Facebook, sedan oktober 2019 (@Humlan2019)
- Finns på stockholm.se: <https://ung.stockholm/hitta-fritidsgard-och-ungdomsgard/fritidsgard-och-ungdomsgard/humlanhuset/>
- Fältassistenter informerar om verksamheten vid skolbesök
- Fältassistenter affischerar i skolor

a. Ungdomsparken

Ungdomsparken ligger precis intill Humlanhuset och består i huvudsak av en skateyta, en skateramp och en basketplan. Basketplanen har under 2019 byggts om så att den nu är planare och kan spolas till isbana vintertid. Den utrustades samtidigt med volleybollmål som kan sättas ut eller tas bort vid behov. Förhoppningen är att platsen ska befolkas mer under den mörka

årstiden vilket förväntas leda till ökad upplevelse av trygghet i parken. Ungdomsparken är bemannad med personal under sommaren, då det även går att låna sportutrustning. Ungdomsparken har tillhört förvaltningens förskole- och parkleksavdelning men ska från och med 2020 övergå till att tillhöra socialtjänstavdelningens preventionsenhet.

Övrig utomhusmiljö omkring Humlanhuset

Förutom Ungdomsparken finns även en konstgräsplan intill Humlanhuset samt ett utomhusgym. Aktivitetsytorna omkring Humlanhuset, inklusive Ungdomsparken, förnyades och rustades upp av förvaltningen under 2018-2019 efter att ett medborgarförslag lämnats till nämnden. Förvaltningen genomförde, på uppdrag av nämnden, en utökad medborgardialog under hösten 2017 om hur aktivitetsytorna kunde förbättras. Det resulterade i att bollplanen fick nytt konstgräs, att basketplanen förnyades, att nya planteringar, sittplatser och ny markbeläggning kom till, samt att en ny pergola och ett nytt utomhusgym anlades. Därtill har belysningen kring området förstärkts och entrén till Humlanhuset tydliggjorts.

b. Hjorthagens ungdomsgård

Hjorthagens ungdomsgård finns på Skogvaktargatan 11 i Hjorthagen och drivs av en ideell förening. Föreningens målgrupp är barn och ungdomar i åldern 11-16 år och verksamheten har öppet kvällstid på onsdagar och torsdagar klockan 18-22 samt fredagar klockan 19-23. Personalen består av fyra deltidsanställda.

Besökare

De flesta som besöker verksamheten är mellan 11 och 13 år. Föreningen uppskattar att kunna öka 2019 års besöksantal, från 10 besökare per kväll till 15 besökare per kväll 2020.

Ekonomi

Föreningen ansöker sedan 2019 om föreningsstöd från stadsdelsnämnden för att driva verksamheten. Föreningsstöd söks för ett år i taget. 2019 beviljades föreningen 271 000 kronor i verksamhetsstöd och fortsatt kostnadsfri tillgång till lokalen, vilken bekostas av nämnden. 2019 var lokalhyran 229 860 kronor.

Verksamhetens innehåll

I verksamheten erbjuds aktiviteter såsom filmkvällar, pyssel, disco, matlagning, pingis, biljard och grillkvällar. Under 2019 har verksamheten också erbjudit en prova på-kväll med akrobatik samt tacokväll med övernattnings. Intill ungdomsgården finns en skateramp som håller på att rustas upp.

Lovverksamhet

Verksamheten är stängd under sommaren men har under övriga lov öppet några timmar extra.

Marknadsföring

Hjorthagens ungdomsgård marknadsför sig på följande sätt:

- Hemsida: www.hjorthagensungdomsgard.wordpress.com
- Facebook: @hjorthagengarden
- Instagram: @hjorthagengarden
- ”Sms-kedja” bland föräldrar.
- Skolbesök och 2019 medverkan vid Bobergsskolans invigning där flyers delades ut.

5. Analys

Enkätundersökning

Som en del i översynen har förvaltningen genomfört en enkätundersökning där 90 elever i årskurs åtta i Engelbrektskolan och Carlssons skola har fått svara på frågor om sin kännedom om Humlanhuset, vad de gör på sin fritid samt vilka önskemål de har om verksamhetsinnehåll på Humlanhuset.

Respondenterna

Totalt har 90 elever i årskurs åtta besvarat enkäten. Eleverna går i Engelbrektskolan respektive Carlssons skola. 48 procent av respondenterna har uppgett att de är pojkar, 43 procent flickor, 8 procent har uppgett ”annan könsidentitet” och 1 procent valt att inte uppge kön.

Kännedom om Humlanhuset

På den inledande frågan *Känner du till att det finns en fritidsverksamhet för ungdomar som heter Humlanhuset?* har 87 procent av respondenterna svarat ja, och 13 procent nej. Kännedomen om Humlanhuset, bland dessa respondenter, får därmed sägas vara god. Det är aningen fler pojkar än flickor som svarat att de känner till Humlanhuset.

Att det är en så pass stor andel av de tillfrågade ungdomarna som svarat att de känner till Humlanhuset kan delvis förklaras med att flertalet av dessa elever uppger att de tidigare har haft besök av ”någon som varit här och berättat om det”. Såväl preventionssamordnare som fältassistenter gör klassrumsbesök, och brukar i samband med detta informera om Humlanhuset. Om eleverna hade känt till Humlanhuset utan att ha fått besök av en representant från förvaltningen tidigare går inte att veta. Däremot

går det att konstatera att den information som getts vid förvaltningens tidigare besök tycks ha uppmärksammats av ungdomarna.

Besök på Humlanhuset

På frågan *Har du varit på Humlanhuset någon gång?* har 54 procent av respondenterna svarat *nej*, 28 procent *ja, en gång* och 18 procent *ja, flera gånger*. Det är något fler flickor än pojkar som svarat att de aldrig har varit på Humlanhuset. Lika många flickor som pojkar har svarat att de varit på Humlanhuset en gång. Bland de som svarat att de varit på Humlanhuset flera gånger är det fler pojkar än flickor.

Utifrån respondenternas svar tycks därmed fler pojkar än flickor återkomma till Humlanhuset.

De respondenter som svarat att de aldrig har varit på Humlanhuset har fått frågan *Hur kommer det sig?* Förklaringarna varierar men tycks i huvudsak bero antingen på 1) att de inte vill eftersom de saknar intresse eller tycker att det verkar tråkigt, eller 2) att de inte har tid, vilket de delvis förklarar med att de har andra fritidsaktiviteter och läxor att göra. Några har även svarat att det beror på att de inte bor i närheten eller sällan brukar vara i området.

De respondenter som svarat att de varit på Humlanhuset, en eller flera gånger, har fått frågan *Hur var din upplevelse av besöket/besöken? Vad tyckte du var bra, fanns det något du inte tyckte var bra?* De flesta, oavsett kön, svarar att upplevelsen var bra och att det var kul och mysigt. Bland pojkarna lyfts främst pingisbordet som ett positivt inslag, däremot framförs att nya pingisracket skulle behöva inskaffas, och några tycker att lokalerna behöver fräschas upp. Flickorna beskriver upplevelsen framförallt med ord som ”bra”, ”trevligt”, ”mysigt”. En del, både flickor och pojkar, beskrev att de bara varit på Humlanhuset en kort stund för att dricka eller gå på toaletten, eller att besöket hade varit för flera år sedan och att de därför inte mindes hur det var. De respondenter som inte uppskattat besöket har inte förklarat varför i någon större utsträckning, men vissa framför att besöket var ”okej”, ”mediokert” eller att ”det finns roligare saker att göra”. Samma variationer av svar som finns bland flickor och pojkar återfinns också bland de respondenter som valt alternativet *annan könsidentitet*.²

---

² Det är förhållandevis få (7) respondenter som uppgett *annan könsidentitet*, varför mest fokus i analysen läggs på pojkar respektive flickor. *Annan könsidentitet* lyfts fram om svaren skiljer sig åt på något vis.

De respondenter som besökt Humlanhuset fick även frågan *Skulle du vilja gå dit igen?* Bland flickorna har ungefär lika många svarat *ja* som *nej*. Bland pojkarna är det betydligt fler som svarat *ja* än *nej*. Bland respondenter med *annan könsidentitet* är det fler som svarat *ja* än *nej*. De respondenter som inte vill besöka Humlanhuset igen ger svar som exempelvis: ”kanske vill gå dit igen”, ”vill hellre göra andra saker med mina kompisar” och ”har annat för mig”.

Ungdomars övriga fritid

I enkäten ställdes frågan *Vad gör du annars på din fritid, om du inte är på en fritidsgård?* Bland respondenternas svar är det tre förklaringar som dominerar: 1) deltar i en idrottsaktivitet som exempelvis fotboll, basket eller tennis, 2) är med kompisar, 3) pluggar, gör läxor. Kategorierna gäller oavsett vilket kön respondenterna uppgett. Oftast ger respondenterna flera förklaringar: ”Jag tränar fotboll och annat ca 4-6 gånger i veckan, jag pluggar väldigt mycket efter skolan och sedan hänger jag med kompisar eller chillar hemma.”

Önskemål om förbättringar

I syfte att försöka fånga upp förbättringsförslag till Humlanhusets verksamhet ställdes frågorna *Vad skulle behövas för att du skulle vilja besöka Humlanhuset oftare än du gör idag?* samt *Har du några andra förslag som du vill skicka med till oss nu när vi ska utveckla vår fritidsverksamhet för ungdomar?* På den första frågan svarar många respondenter, oavsett kön, ”vet inte”. Vidare beskriver många att de saknar tid till att gå till en fritidsverksamhet eftersom de har andra aktiviteter eller läxor som behöver göras på fritiden, och att de därför inte kommer gå dit oavsett vad som förändras på Humlanhuset. En del beskriver även att de inte har något intresse av att vara på fritidsgårdar. Bland de respondenter som lämnar förbättringsförslag nämns, oavsett kön, ”fler aktiviteter” som något de vill ha mer av. Vissa lämnar förslag såsom ”mer sport”, ”läxhjälp” och ”bättre snacks- och matalternativ”. Bland pojkar finns även förslag om nya pingisracket, bättre och fler datorer samt datorspel. Bland flickor nämns ”marknadsföring”, ”mer information om vad man kan göra där” och ”att mina kompisar är där” som exempel på vad som skulle kunna få dem att vilja besöka Humlanhuset.

Sammanfattning

Utifrån de enkätsvar som förvaltningen mottagit kan det konstateras att kännedomen om att Humlanhuset finns tycks vara god. Att många respondenter känner till Humlanhuset tycks framförallt bero på att flertalet respondenter tidigare har haft klassrumsbesök av en representant från förvaltningen som informerat om Humlanhuset.

Om respondenterna hade känt till Humlanhuset ändå går inte att veta. Däremot indikerar svaren att information genom klassrumsbesök är en marknadsföringsmetod som fungerar.

Att ha fått information om och känna till verksamheten leder dock inte automatiskt till ett besök. Utifrån respondenternas svar går det att se att det är något fler som **inte** har varit på Humlanhuset än vad som **har** varit där. Bland de som har besökt Humlanhuset är det något fler som endast varit där en gång än vad det är som har varit där flera gånger. Det är fler pojkar än flickor som har återkommit till verksamheten, Humlanhuset lyckas alltså bättre med att locka pojkar än flickor. Det framkommer även i Humlanhusets egna statistik och i Stockholmsenkäten, där det i den senare också syns att det är ett generellt förhållande över staden.

Anledningarna till att respondenterna inte har besökt Humlanhuset någon gång alls tycks framförallt bero på att de saknar intresse för fritidsgårdar och att de tycker att det verkar tråkigt där, eller att de inte har tid att vara på en fritidsgård eftersom de har andra fritidsaktiviteter och läxor att göra. De fritidsaktiviteter som respondenterna ägnar sig åt verkar främst vara någon form av idrott, men även att vara med kompisar på andra platser.

När respondenterna får möjlighet att beskriva vad som skulle kunna få dem att besöka Humlanhuset oftare än vad de gör idag lyfter framförallt flickor fram att de skulle göra det om deras kompisar var där. Några respondenter nämner även att lokalerna skulle behöva förbättras. Gemensamt, oavsett kön, är en efterfrågan av fler aktiviteter. Aktiviteter, marknadsföring, nya inventarier och vissa lokalmässiga förbättringar tycks därmed vara områden som skulle kunna få fler ungdomar att vilja vara på Humlanhuset.

En flicka sammanfattar det såhär: ”Försök att locka dit några ungdomar för då kommer det komma flera. Så prata i skolorna om det och berätta vad för kul grejer man kan göra där.”

Dokumentstudier

Nedan sammanfattas och lyfts några av de viktigaste delarna fram från respektive studie.

Jämlik fritid, bättre framtid – om unga stockholmares fritidsvillkor

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm tog 2017 fram delrapporten *Jämlik fritid, bättre framtid – om unga stockholmares fritidsvillkor*. Rapporten handlar om ungdomars fritid i stort och

öppna fritidsverksamheter för unga är en av flera delar som beskrivs och analyseras. I rapporten framkommer det att det är stora skillnader i nyttjande av det offentligt subventionerade fritidsutbudet inom Stockholms stad utifrån faktorer såsom kön, ålder, socioekonomi, familjeförhållanden och utländsk/svensk bakgrund. Som nämnts inledningsvis är en generell tendens att barn och unga från socioekonomiskt svagare förhållanden i större utsträckning besöker öppna fritidsverksamheter som till exempel fritidsgårdar och bibliotek, än de från socioekonomiskt starkare förhållanden. Barn och unga från socioekonomiskt starka förhållanden deltar enligt rapporten i större utsträckning i idrottsföreningar och kulturskola.

Pojkar besöker i högre grad fritidsgårdar än flickor, och i rapporten beskrivs att mönstret över tid har förstärkts. Besök på fritidsgård görs i störst utsträckning i mellanstadiet för att sedan avta i takt med stigande ålder. Över tid kan också en påtaglig minskning ses avseende andelen besökare på fritidsgårdar. Pojkars intressen på fritidsgårdarna är enligt rapporten framförallt inriktade på tv-spel, idrottsturneringar, biljard, pingis och dart, medan flickor föredrar dans, cafékvällar eller läger/utflykter. Gemensamt för båda könen är intresset att delta i verksamheter som inriktas på att lära sig något nytt.

Fritidsgårdar beskrivs vidare som en viktig arena som når unga vilka ofta inte deltar i organiserade fritidsaktiviteter. Fritidsgårdarna har ofta inslag som är både ostrukturerade och strukturerade. Ett sätt att motverka en negativ utveckling för barn och unga med riskbeteenden är att successivt införa mer styrd och strukturerad verksamhet. Mer styrd verksamhet kan förvisso öka risken för en minskad närvaro av unga som söker sig till fritidsgårdar bara för att umgås, vilket nödvändiggör en balans i fritidsgårdarnas utbud i detta avseende. Mot bakgrund av detta beskrivs i rapporten att ungas önskemål avseende verksamhetens innehåll bör vara en utgångspunkt, samtidigt som verksamheten behöver utformas på ett sätt som främjar en prosocial utveckling och gynnsamma uppväxtvillkor.

Ytterligare en aspekt som lyfts i rapporten handlar om fritidsledarnas roll och betydelse för verksamheten. Fritidsledarnas uppdrag beskrivs vara att utforma verksamheten så att unga tycker att den är attraktiv. De behöver vara vuxna förebilder och hjälpa ungdomarna att utveckla sociala relationer. Fritidsledarnas uppdrag är således såväl komplext som viktigt. Därför behöver fritidsledarna

stöd i sitt arbete och en löpande kompetensutveckling för att kunna forma, leda och utveckla verksamheten.

I rapporten beskrivs även att ett hinder för deltagande i befintliga fritidsaktiviteter kan vara att barn och deras föräldrar inte har information om det samlade fritidsutbudet lokalt. Det beskrivs att staden därför kan behöva utveckla sin kommunikation för att tillgängliggöra information i sammanhang som når barn, unga och deras föräldrar. Störst fokus bör enligt rapporten läggas på att nå prioriterade målgrupper, såsom ungdomar med funktionsvariationer, flickor och nyanlända. Det handlar dels om att samla och sammanställa information om det lokala fritidsutbudet, och att göra det på flera språk. Det handlar också om att sprida informationen via exempelvis skola, socialtjänst, boenden för ensamkommande unga och via uppsökande funktioner som regelbundet kommer i kontakt med unga, såsom medborgarvärdar och fältassistenter.

Utifrån rapporten lyfts flera tänkvärda aspekter gällande ungdomars fritid och besök på öppna fritidsverksamheter att ha med sig i utvecklingsarbetet framöver. Bland de många åtgärder som framförs kan några ses som särskilt relevanta för Humlanhuset att arbeta vidare med: 1) att utveckla syfte och innehåll för verksamheten, 2) att tydliggöra fritidsledarnas roll och utveckla deras kompetens, 3) att stärka kommunikationen om fritidsaktiviteter mot prioriterade målgrupper.

Genusmart såklart!

Kalmar kommun tog 2014 fram en metodbok – Genusmart såklart! – som handlar om det jämställdhetsarbete de genomfört i sin fritidsgårdsverksamhet. Kommunens mål var att ha en jämställdhetssäkrad verksamhet och service för invånarna. Som ett led i detta mål beslutade kultur- och fritidsförvaltningen i Kalmar 2007 att fritidsgårdarna skulle se över sitt arbetssätt så att servicen och bemötandet till flickor och pojkar gavs på lika villkor.

Förutsättningarna som fanns på fritidsgårdarna i Kalmar tidigare liknar förutsättningarna som finns på Humlanhuset idag, sett ur ett jämställdhetsperspektiv. I Kalmar var det betydligt fler pojkar än flickor som besökte fritidsgårdarna, och aktiviteterna på fritidsgården var ofta uppdelade mellan könen. Efter renovering och ett omfattande jämställdhetsarbete gick de från ett besöksförhållande där 10 procent av besökarna var flickor till att 43 procent av besökarna var flickor. Det är också ett stadigt förhållande som har varit bestående under en längre tid.

I metodboken finns flera användbara tips på hur det går att utveckla verksamheten utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I Kalmar genomfördes en kartläggning och analys av fritidsverksamheten ur ett jämställdhetsperspektiv. Resultatet visade bland annat att fler män än kvinnor arbetade som fritidsledare, att fler pojkar än flickor besökte fritidsgårdarna, att aktiviteter som biljard, pingis och tv-spel utnyttjades till större del av pojkar medan aktiviteter som pynt och ”snack i fiket” dominerade bland flickor. Pyssel och bakning var aktiviteter där både flickor och pojkar deltog i samma utsträckning. Fysiska tävlingar dominerade stort bland pojkar och sällskapsspel verkade vara mer intressant för flickor.

När kartläggningen var genomförd påbörjades arbetet med att formulera mål och åtgärder. Det var svårt att veta vilka faktorer som hade lett till att fler pojkar än flickor besökte fritidsgårdarna. Det kunde bero på öppettider, lokalernas fysiska miljö, aktiviteter på fritidsgården eller könsfördelning bland personalen. Den fysiska miljön kunde ha stor påverkan – att inte våga sig in, bli uttittad eller att inte kunna sitta tryggt i en mindre grupp. Eftersom majoriteten av besökarna var pojkar kunde det ha medfört att verksamhetens aktiviteter främst motsvarade pojkars behov.

Verksamheten formulerade två mål: 1) att andelen flickor på fritidsgården ska öka varje år och år 2014 är minst 40 procent av besökarna flickor, 2) att fritidsgården ska vara en mötesplats där både flickor och pojkar har lika möjlighet att utvecklas efter sina intressen och förutsättningar.

För att uppnå målen ville de:

- Förändra fritidsgårdens fysiska miljö för att påverka rörelsemönster och beteenden, skapa nya aktivitetsområden och anpassa utrustningen
- Öka personalens genuskompetens. Personalen som arbetar på fritidsgården skulle vara genusmedvetna och ha kunskap om jämställdhetsintegrering
- Förändra innehållet i verksamheten så att bemötande och aktiviteter sker på ett genusmedvetet sätt.

Verksamheten konstaterade att en jämställd fritidsgård innebär ett förändrat beteende för personalen och att detta kräver insikt och kunskap. De insåg att det var viktigt att först gå från kunskap till färdighet på ett teoretiskt plan, innan de var redo att omsätta tankarna i en fysisk miljö och bemötande. Utifrån detta satsade de

stort på utbildning av personalen och därefter på renovering av lokalerna.

KTH Arkitektur

Femton studenter från KTH Arkitektur har, som en del i sin masterutbildning, tagit fram ett förslag på hur Humlanhusets verksamhet kan utvecklas. Studenterna har genomfört intervjuer med personalen på Humlanhuset och i Humlegårdens parklek, gjort platsbesök i och utanför verksamheten samt genomfört egen omvärldsbevakning. Under arbetet med översynen har förvaltningen fått studenternas förslag presenterat för sig.

Studenterna har tagit fasta på att utveckla en mer jämställd verksamhet som kan locka och tilltala fler ungdomar än idag. De ger en rad förslag på interiöra och exteriöra förändringar, samt har genom sin omvärldsbevakning även gett tips om andra verksamheter som genomfört framgångsrika jämställdhetsarbeten.

Många av förslagen handlar om att skapa en mer öppen och luftig känsla i lokalen med större överblickbarhet och ljusinsläpp. De föreslår också att öppna upp lokalen, med fönster eller ny entré, mot Ungdomsparken i syfte att koppla samman verksamheterna på ett bättre sätt än idag och på så sätt kunna locka ungdomar som idag bara har en relation till ena sidan, att komma in eller ut i större utsträckning. Ytterligare ett sätt för att koppla samman in- och utsida är, enligt studenternas förslag, att hitta aktiviteter som involverar båda delarna, exempelvis gemensam utomhusträning i utegymmet eller i parken som efterföljs av kvällsfika inomhus. En del av förslagen som framförs, exempelvis ommålning av dörrar, skulle även kunna engagera Humlanhusets ungdomar och personal.

Arkitektstudenterna lyfter också frågan om upplevelsen av trygghet i Humlegården, som en aspekt som skulle kunna påverka benägenheten att vilja besöka Humlanhuset. Arkitektstudenterna har i sitt arbete tagit del av ett examensarbete som en annan student på KTH gjort 2017, där det genom intervjuer med parkbesökare i Humlegården framkommit att flera delar av Humlegården upplevs otrygga och att det främst är kvinnor som upplever det. Området kring Humlanhuset är ett av dessa områden. Arkitektstudenterna framför dels att förstärkt belysning i parken skulle kunna höja känslan av trygghet, dels menar de att mer aktivitet kring Humlanhuset som skapar rörelse och närvaro kan bidra till ökad känsla av trygghet i området. Som nämnts tidigare har förvaltningen under 2018-2019 rustat upp aktivitetsytorerna omkring Humlanhuset.

Bland annat har belysningen förstärkts och basketplanen byggts om så att den nu är planare och kan spolas till isbana vintertid. Den utrustades samtidigt med volleybollmål som kan sättas ut eller tas bort vid behov. Förhoppningen är att platsen ska befolkas mer under den mörka årstiden vilket förväntas leda till ökad upplevelse av trygghet i parken.

Erfarenheter från andra stadsdelsförvaltningar

Förvaltningen har under arbetet med översynen samtalat med representanter som arbetar i andra stadsdelsförvaltningar. Representanterna har varit personer med ansvar för fritidsverksamhetsområdet. De stadsdelsförvaltningar som kontaktats är Kungsholmen, Norrmalm, Hägersten-Liljeholmen och Spånga-Tensta. Förvaltningen har även tagit del av kulturförvaltningens analys av ungdomskulturens trender i Stockholm. Nedan sammanfattas och analyseras några av erfarenheterna och perspektiven som framkommit.

Utifrån att översynen bland annat har fokus på verksamhetsinnehåll har det varit relevant att ta reda på mer om vilket innehåll som erbjuds på andra fritidsverksamheter. De flesta fritidsverksamheter tycks erbjuda möjligheter till att både ta det lugnt och till att delta i aktiviteter, spontana eller mer organiserade. Sett till utvecklingen framåt tycks trenden gå mot en mer aktivitetsinriktad verksamhet. Ett exempel på det är Hägersten-Liljeholmen som planerar att öppna ett aktivitetshus. Deras erfarenhet är att färre söker upp den traditionella fritidsgården men att ungdomar däremot är mer benägna att söka upp aktiviteter. Ibland kan det, enligt deras erfarenhet, vara svårt att få ungdomar att uttrycka exakt vad de *vill* göra, men tittar man istället på vad många ungdomar faktiskt *gör* så är att delta i aktiviteter en sådan sak. I Spånga-Tensta tycks trenden också gå mot att erbjuda fler aktiviteter i sina verksamheter, även om de redan idag arbetar så, i olika hög grad, inom sina fritidsverksamheter.

Vad gäller att nå specifika grupper av ungdomar är erfarenheten att det kan vara fördelaktigt att avsätta särskilda tider eller dagar då verksamheterna enbart riktar sig till specifika målgrupper. Till exempel har Spånga-Tensta, som har flera fritidsgårdar inom sitt område, valt att i en av sina verksamheter enbart ha verksamhet för flickor – detta utifrån att efterfrågan om detta har funnits från flickor i deras område. I en annan verksamhet vill de framöver särskilt rikta sig till personer med olika funktionsvariationer. Norrmalms fritidsverksamhet har under en utvald kväll i veckan

verksamhet särskilt för personer med funktionsvariationer, och i Hägersten-Liljeholmen har de samma princip även om verksamheten för personer med funktionsvariationer där växlar mellan två fritidsgårdar. På en av sina parklekar utvecklar Norrmalm nu också en träffpunkt för unga nyanlända.

Marknadsföringsmetoderna som används i de andra stadsdelsförvaltningarna tycks i huvudsak likna varandra. Det handlar om att nå ut med information via skolor, besök i klassrum och andra platser där ungdomar befinner sig samt att finnas och marknadsföra verksamhetens innehåll på sociala medier. Vissa använder sig av kalendarium eller vecko- eller terminsprogram som sprids såväl i fysisk form som via sociala medier. Fördelen med exempelvis veckoprogram tycks vara att de ger möjlighet för ungdomar att få överblick över verksamheten och de aktiviteter som erbjuds, vilket kan locka nya ungdomar att vilja besöka den.

6. Slutsatser och förslag

Syftet med översynen har varit att utreda hur nämndens fritidsverksamheter för unga kan utvecklas i syfte att anpassa verksamheten efter ungas levnadsmönster och behov. Översynen ska enligt uppdraget från nämnden fokusera på kännedom, verksamhetens innehåll, samt möjligheten att samutnyttja lokalerna med andra verksamheter. Översynen har framförallt fokuserat på Humlanhuset, som är den fritidsgårdsverksamhet som nämnden driver i egen regi.

Översynen har genererat ett flertal aspekter och erfarenheter att ta hänsyn till i utvecklingsarbetet framåt, inom alla tre fokusområden. Förslagen framåt handlar om att erbjuda fler aktiviteter i verksamheten, att erbjuda kompetensutveckling för personalen, att se över möjligheter till förändringar i lokalen, att fortsätta arbeta för en mer jämställd verksamhet, utveckla samplaneringen av fritidsverksamhetsinnehållet med övriga innerstadsdelar, att utveckla marknadsföringen, hitta former för samutnyttjande av lokaler samt att utveckla samarbete och dialog med Hjorthagens ungdomsgård.

a. Förslag för förändrat verksamhetsinnehåll

Utökat aktivitetsutbud:

I jämförelse med andra fritidsverksamheter inom staden tycks Humlanhuset ha få organiserade aktiviteter inom sin verksamhet.

Att arbeta aktivitetsinriktat verkar även vara något som det satsas mer och mer på i andra stadsdelsförvaltningar. Det tydligaste exemplet är Hägersten-Liljeholmen som planerar att öppna ett aktivitetshus. I rapporten från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm beskrivs att för att säkerställa verksamhetens attraktivitet och möjlighet att nå bredare målgrupper kan fritidsgårdar utvecklas till en plattform som kopplar samman besökarna med ett bredare utbud av fritidsaktiviteter. Det framhålls också att ungas önskemål avseende verksamhetens innehåll bör vara en utgångspunkt i verksamheten, samtidigt som verksamheten behöver utformas på ett sätt som främjar en prosocial utveckling och gynnsamma uppväxtvillkor för barn och ungdomar. Det är även viktigt att det finns en balans mellan att dels erbjuda strukturerade aktiviteter och dels möjligheter till att bara få vara.

Sett till de önskemål som förvaltningen mottagit i enkätundersökningen är just ”fler roliga aktiviteter” en sådan sak som efterfrågas, oavsett kön. Gemensamt för såväl flickor som pojkar är också, enligt Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, intresset av att delta i verksamheter som inriktas på att lära sig något nytt.

Utifrån styrdokumentet ”Kultur i ögonhöjd”, har samtliga stadsdelsnämnder bland annat i uppdrag att alla barn och unga i staden, oavsett förutsättningar eller uppväxtvillkor, ska ha tillgång till professionella kulturupplevelser samt möjligheter till eget skapande tillsammans med professionella vuxna och på egna villkor. Barn och unga ska ha inflytande över och delaktighet i sitt eget kulturliv och nämnden ska hjälpa till att stödja ungas entreprenörskap inom kultur och media. Arbetet med att utöka kulturinnehållet på Humlanhuset har påbörjats men kan utvecklas än mer. I arbetet med att utveckla organiserade aktiviteter vore det därför motiverat att öka antalet kulturaktiviteter.

Nämnden ansvarar även, enligt stadens idrottspolitiska program, för att stimulera till fysisk aktivitet bland ungdomar. Närheten till Ungdomsparken och de övriga aktivitetsytor i anslutning till Humlanhuset skapar möjligheter till att också anordna aktiviteter med fokus på hälsa och fysisk aktivitet.

Att arbeta vidare med:

- **Erbjuda fler organiserade aktiviteter i verksamheten.** Aktiviteterna kan med fördel rymmas i verksamhetens egna lokaler eller på aktivitetsytor intill, och inte främst ske genom utflykter. I arbetet bör även ungdomar kontinuerligt

involveras i förslag och planering av aktiviteter, exempelvis kan verksamhetens egna besökare, ungdomsrådet eller ungdomar som möts vid skolbesök involveras. Det är lämpligt att också involvera förvaltningens kultursekreterare i arbetet med att utveckla verksamhetens aktivitetsutbud.

Personal:

I Kalmar kommun konstaterades att en jämställd fritidsgård innebär ett förändrat beteende för personalen och att detta kräver insikt och kunskap. Därför la de stor vikt vid kompetensutveckling hos personalen för att säkerställa att de har den kunskap och medvetenhet som behövs för att agera, och bemöta ungdomar, ”genussmart”. Att personalen spelar en avgörande roll för den kvalitet och likvärdighet som kan erbjudas av stadens öppna fritidsverksamheter konstateras även i rapporten från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Där lyfts att fritidsledarna behöver stöd i sitt arbete och en löpande kompetensutveckling för att kunna forma, leda och utveckla verksamheten.

En förutsättning för att verksamheten ska kunna utöka aktivitetsutbudet framöver är också att personalen har kunskap om programplanering och att de både kan anordna egna aktiviteter och stödja ungdomar att anordna aktiviteter.

Kompetensutveckling och inspiration är något som personalen på Humlanhuset har efterfrågat och det kan därför vara motiverat att undersöka vilka typer av kompetensutvecklingsinsatser som skulle kunna erbjudas dem inom området. Även studiebesök i andra fritidsverksamheter kan vara värdefullt som kompetensutveckling för att inspireras av andras arbetssätt.

Att arbeta vidare med:

- **Kompetensutveckling av personal.**

Lokalmässiga förändringar:

Parallellt med kompetensutvecklingsinsatser såg Kalmar kommun, under sitt utvecklingsarbete, även över vilka lokalmässiga förändringar som kunde genomföras i verksamhetens lokaler. Syftet var att verksamheten skulle vara inbjudande och tilltalande för ungdomar oavsett kön. Förvaltningen har under översynen fått ta del av ett utvecklingsförslag från en grupp masterstudenter från KTH Arkitektur. I förslaget finns det flera delar som är möjliga att ta vidare i arbetet med att utveckla Humlanhuset. Dels vad gäller

Humlanhusets interiör och exteriör där både enklare och mer omfattande förslag framförs, dels vad gäller att arbeta för att hitta aktiviteter som kopplar samman in- och utsida. Från och med 2020 organiseras Ungdomsparken och Humlanhuset inom samma enhet, vilket möjligtvis också kan leda till att det blir lättare att samplanera verksamheterna och att känslan av en mer sammanhållen verksamhet för ungdomar ökar.

Att arbeta vidare med:

- **Se över möjligheter till förändringar i lokalen.**
Prioritera bland förslagen från KTH Arkitektur och ta reda på vilka lokalmässiga förändringar som kan genomföras med befintlig budget, och om det i annat fall exempelvis finns medel att söka för att genomföra mer omfattande förändringar i lokalen.

Nå prioriterade målgrupper:

I dagsläget når Humlanhusets verksamhet främst pojkar. Detta är inte unikt för Humlanhuset utan är ett mönster som finns över hela staden. Anledningarna till att det ser ut så kan vara flera. I Kalmar kommun fanns tidigare liknande förhållanden som idag finns på Humlanhuset, vad gäller fördelning mellan pojkar och flickor. I Kalmar konstaterade de att det till exempel kunde bero på öppettider, lokalernas fysiska miljö, aktiviteter på fritidsgården eller könsfördelning bland personalen.

Förutom flickor är även unga med funktionsnedsättningar och unga nyanlända prioriterade målgrupper att nå inom fritidsverksamheten, enligt stadens budget.

I dagsläget är Humlanhusets verksamhet alltid öppen för vem som helst, men under 2020 kommer HBTQ+-hänget Lili att flytta från Kungsholmen till Humlanhuset på måndagar. Huruvida det vore bra att avsätta fler kvällar för specifika målgrupper på Humlanhuset kan behöva utredas närmare. Förutom att undersöka behovet ställer det krav på personalens kompetens. Alla ungdomar, oavsett förutsättningar, har rätt till en meningsfull fritid, och ett sätt att möjliggöra verksamhet för ungdomar med olika behov skulle också kunna vara att inom innerstaden söka komplettera varandras verksamheter i större utsträckning snarare än att erbjuda allt överallt. Idag finns det till exempel fritidsverksamhet såväl för unga med funktionsnedsättningar som för unga nyanlända på Norrmalm.

Sett till Humlanhusets verksamhetsutveckling framåt kan det vara klokt att inte behöva fokusera på alltför många saker samtidigt, utan

att istället ges tid att bygga en stabil grund. Av den anledningen föreslås *inte* att Humlanhuset i första hand ska arbeta för att ha ytterligare fler kvällar för särskilda målgrupper, utan istället prioritera att arbeta för att skapa en jämställd och inkluderande verksamhet. Däremot är det viktigt att, när möjligheterna till lokalmässiga förändringar ses över, se till att lokalen är tillgänglighetsanpassad för att öka möjligheten för ungdomar med fysiska funktionsnedsättningar att delta i verksamheten.

Att arbeta vidare med:

- **Fortsätta arbeta för att nå flickor, i syfte att uppnå en mer jämställd verksamhet.**

Förslag för detta finns inom områdena ”öka aktivitetsutbudet”, ”personal” och ”lokalmässiga förändringar”. Därtill finns, nedan, förslag om möjligheter att ytterligare stärka marknadsföringen vilket enligt förvaltningens enkätundersökning varit efterfrågat av flickor.

- **Utveckla samplaneringen av fritidsverksamhetsinnehållet med övriga innerstadsdelar.**

Syftet är att komplettera varandras verksamheter i högre grad.

b. Förslag för ökad kännedom

I rapporten *Jämlig fritid, bättre framtid – om unga stockholmares fritidsvillkor* från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm beskrivs att ett hinder för deltagande i befintliga fritidsaktiviteter kan vara att barn och deras föräldrar inte har information om det samlade fritidsutbudet lokalt. Det beskrivs att staden därför kan behöva utveckla sin kommunikation för att tillgängliggöra information i sammanhang som når barn, unga och deras föräldrar. Mer information om Humlanhuset och vad det går att göra där är också efterfrågat av framförallt flickor, sett till de svar som förvaltningen mottagit i enkätundersökningen. Det framgår också av enkätundersökningen att information via klassrumsbesök tycks vara en metod som fungerar.

Klassrumsbesöken görs idag framförallt av fältassistenter. En möjlig utveckling framöver skulle kunna vara att fritidsledarna arbetade mer utåtriktat för att nå ut till ännu fler ungdomar. Eftersom klassrumsbesök och utåtriktat arbete kan vara relativt tidskrävande, behövs även andra metoder för att nå ut med information. Ett exempel som inhämtats från andra

stadsdelsförvaltningar är att arbeta med programblad/kalendarier för att på ett tydligt sätt kommunicera vilka aktiviteter som erbjuds i verksamheten och när de äger rum. Programblad kan både delas ut, sättas upp på anslagstavlor i skolor och spridas i sociala medier.

För att lyckas, inte bara med att få nya ungdomar att veta att Humlanhuset finns, utan att också få dem att vilja gå dit – och återkomma – behöver verksamhetsinnehållet vara tillräckligt lockande och intressant. Därför är utvecklingen av verksamhetens innehåll en viktig del i att kunna locka fler ungdomar till Humlanhuset.

Att arbeta vidare med:

- **Utveckling av marknadsföring.**

För att utveckla marknadsföringen rekommenderas att Humlanhuset, tillsammans med förvaltningens kommunikatör, tar ett helhetsgrepp om marknadsföringen för att identifiera hur och var marknadsföringen kan stärkas för att på ett bättre sätt nå ut med information om verksamheten och dess innehåll. Även i detta arbete kan ungdomar involveras i högre grad än idag.

c. Samutnyttjande av lokaler

Förvaltningen har i arbetet med översynen även tittat på möjligheten till samutnyttjande av lokaler. Vad gäller Humlanhuset så finns möjligheter till samutnyttjande, både när verksamheten är öppen och stängd. Under 2020 flyttar HBTQ+-hänget Lili in på Humlanhuset på måndagar, vilket är en kväll som tidigare inte nyttjats för verksamhet.

Humlanhuset har tidigare använts av andra personalgrupper inom förvaltningen under vissa tider på dagen. Även Kulturskolan har tidigare använt Humlanhuset. Sett utifrån fritidsverksamhetens perspektiv är det lämpligt att ett eventuellt samutnyttjande görs med någon eller några som också har verksamhet för barn och ungdomar för att uppnå synergieffekter.

Att finna lokaler i innerstaden är inte helt lätt. Därför torde det finnas ett intresse hos andra aktörer, inom eller utanför staden, att kunna använda Humlanhuset om de visste att möjligheten fanns. Det kan vara motiverat att fortsätta föra dialog med Kulturskolan och andra liknande verksamheter för att ta reda på om det finns intresse av att använda Humlanhuset. Även studieförbund och föreningar kan ha verksamhet som skulle kunna passa för ändamålet.

Utöver de synergieffekter som ett samutnyttjande kan tänkas innebära, skulle ett samutnyttjande också kunna gynna Humlanhuset ekonomiskt i form av hyresintäkter.

Om ett samutnyttjande ska initieras behöver dock ett arbete inledas för att dels hitta former för hur samutnyttjandet ska ske och dels finna lämpliga aktörer att samutnyttja lokalerna med. Troligen skulle detta arbete behöva involvera lokalintendenter och kultursekreterare.

Gällande Hjorthagens ungdomsgård så finns även där möjligheter till samutnyttjande av lokaler. Samma saker som ovan lyfts för Humlanhuset gäller också för Hjorthagens ungdomsgård. Hjorthagens ungdomsgård bedriver sin verksamhet i lokaler som bekostas av nämnden genom föreningsstödsbudgeten. För att eventuellt kunna inrymma fler verksamheter i lokalerna, och för att Hjorthagens ungdomsgårds verksamhet i sig ska utvecklas och bättre kunna följas upp inom ramen för föreningsstöd, finns ett behov av att föra tätare dialog med föreningen.

Att arbeta vidare med:

- **Hitta former och intressenter för samutnyttjande av lokaler.**
- **Tätare dialog med Hjorthagens ungdomsgård om såväl samutnyttjande av lokaler som verksamhetsutveckling.**

7. Avslutande reflektion

Översynen av nämndens fritidsverksamheter för unga har visat på att det finns stora utvecklingsmöjligheter inom samtliga tre fokusområden; verksamhetens innehåll, kännedom och samutnyttjande av lokaler.

Sammanfattningsvis finns ett flertal förslag och erfarenheter att ta hänsyn till i utvecklingsarbetet framåt. Förslagen som framkommit i och med översynen handlar om att: erbjuda fler aktiviteter i verksamheten, erbjuda kompetensutveckling för personalen, se över möjligheter till förändringar i lokalen, fortsätta arbetet för en mer jämställd verksamhet, i högre grad samplanera verksamhetsinnehållet med andra innerstadsdelar, utveckla marknadsföringen, hitta former för samutnyttjande av lokaler samt att utveckla tätare dialog med Hjorthagens ungdomsgård.

Som med allt förändringsarbete är det viktigt med långsiktighet och uthållighet, för bästa möjliga förutsättningar för verksamhetsutveckling. För att utvecklingsarbetet inte ska bli övermäktigt föreslås att störst fokus, i ett första steg, läggs på att:

1. Utveckla syfte och innehåll för verksamheten.
2. Tydliggöra fritidsledarnas roll och utveckla deras kompetens.
3. Stärka kommunikationen om fritidsaktiviteter mot prioriterade målgrupper.